

**Coimisiún na Scrúduithe Stáit
State Examinations Commission**

LEAVING CERTIFICATE EXAMINATION, 2009

DUTCH

HIGHER LEVEL

Tuesday, 16th June
Morning 9.30 a.m. to 12.30 p.m.

DEEL 1**(30 PUNTEN)**

Lees de tekst en beantwoord de vragen

JEUGD VINDT ZICHZELF VEEL TE VERWEND

1. Jongeren maken zich grote zorgen over ‘de jeugd van tegenwoordig’. Zij vinden dat hun leeftijdgenoten te veel worden verwend, dat ze te veel worden aangemoedigd zich goed over zichzelf te voelen en dat ze mede daardoor te weinig rekening houden met anderen. Dit blijkt uit een groot narcisme-onderzoek dat is uitgevoerd onder de Nederlandse bevolking in opdracht van *de Volkskrant*. Uit het onderzoek, een representatieve steekproef onder 1300 Nederlanders, blijkt dat driekwart van de bevolking vindt dat ouders hun kinderen te veel verwennen. Een even groot deel meent dat de verhouding tussen rechten en plichten bij de jongste generaties zoek is. Jongeren eisen te veel, zo is de algemene opinie, en vragen zich te weinig af wat ze aan de samenleving kunnen bijdragen.
2. De zorgen over de jeugd hangen samen met de sterk veranderde omstandigheden waarin kinderen van na 1970 zijn opgegroeid. Dankzij de komst van anticonceptie, kleine gezinnen en een gestegen welvaart zijn kinderen steeds meer een bewuste keuze. Of, zoals enkele cultuurcritici hebben opgemerkt: ouders roepen hun kind uit tot het centrum van de wereld en de omstanders vrezen dat de kinderen dat nog geloven ook.
3. Onderzoek in de Verenigde Staten door de psycholoog Jean Twenge toont aan dat kinderen uit de jaren zeventig, tachtig en negentig veel meer zelfvertrouwen hebben en assertiever zijn dan oudere generaties. Maar tegelijkertijd zijn ze vaker depressief en angstig, en niet bestand tegen de teleurstellingen van het volwassen leven. Ze zijn zo vol van zichzelf dat er sprake is van ongezond narcisme.
4. Uit het *Volkskrant*-onderzoek blijkt dat jongere generaties ook in Nederland meer neigen tot narcisme dan oudere. Bijna de helft van de jongeren tussen 16 en 24 jaar vindt zichzelf ‘heel speciaal’, terwijl dit geldt voor slechts een kwart van de 55-plussers. Eigenliefde en grootheidswaanzin zijn de afgelopen decennia exponentieel toegenomen. Toch lijkt de verhouding tussen de generaties in Nederland minder scheef dan in de Verenigde Staten. Van de Nederlanders is eenderde het eens met de stelling dat de wereld er beter aan toe zou zijn als zij het voor het zeggen zouden hebben, maar aan deze vorm van zelfoverschatting lijden evenveel ouderen als jongeren.
5. Eigenliefde, zo blijkt uit het onderzoek, heeft duidelijk positieve kanten. Wie het belangrijk vindt op te vallen, het gevoel heeft dat het op zijn werk veel minder leuk is zonder zijn aanwezigheid en geregeld bedenkt hoe goed hij wel niet is, neemt gemiddeld meer initiatief en zit over het algemeen net iets lekkerder in zijn vel. Een positief element van een hoge zelfwaardering is verder zelfredzaamheid. Wie hierin gelooft, neemt graag de verantwoordelijkheid voor beslissingen, en stelt zich minder afhankelijk op.
6. Volgens geluksprofessor Ruut Veenhoven van de Erasmus Universiteit Rotterdam pakt eigenliefde lang niet altijd slecht uit: ‘De Nederlandse samenleving laat veel ruimte voor keuze. Je kunt trouwen met wie je wilt, geloven wat je wilt, het

werk doen dat je wilt en tot op zekere hoogte ook niet werken als je daaraan een hekel hebt. Daardoor leven veel mensen een leven dat aardig bij hen past. Voorwaarde daarbij is dat je wel keuzen moet durven maken en dat je voor jezelf moet weten op te komen.’

7. Het loopt echter fout, wanneer de zelfwaardering niet in goede banen wordt geleid en niet geënt is op een reële inschatting van de eigen capaciteiten. Een opgeblazen zelfbeeld kan tot serieuze problemen leiden. Dan ontstaan superioriteitsgevoelens en het idee dat allerlei rechten volstrekt vanzelfsprekend zijn. Wie dit in sterke mate heeft, schrikt niet terug voor manipulatie, denkt vooral aan zichzelf en is niet tevreden voor hij het onderste uit de kan heeft gehaald. Dit gaat gepaard, blijkt uit de *Volkskrant*-enquête, met een meer opvliegend karakter, minder warme banden met familie en minder duurzame relaties met vrienden. Wie zichzelf geweldig vindt, voelt zich al snel tekort gedaan door een omgeving die de vermeende grootheid niet onderkent. Een grotere kans op ruzies en conflicten is het voorspelbare gevolg.

Naar: Ad Bergsma en Peter de Greef, in: *de Volkskrant*, 13 november 2008

Woordverklaring

narcisme: eigenliefde; de naam is afgeleid van Narcissus, een mythologische figuur die verliefd werd op zijn spiegelbeeld.

VRAGEN EN OPDRACHTEN

Alle antwoorden moeten in het Nederlands gegeven worden.

Deel 1: tekstbegrip (30 punten)

Beantwoord de volgende vragen in correcte en volledige zinnen. Citeren is alleen toegestaan als het niet anders kan.

- 1) Waarnaar verwijzen de volgende woorden:
 - a: ‘ze’ (alinea 1: dat *ze* te veel worden aangemoedigd)
 - b: ‘dat’ (alinea 2): de kinderen *dat* nog geloven ook)
 - c: ‘hierin’ (alinea 5: Wie *hierin* gelooft)
 - d: Wat betekent ‘lekker in zijn vel zitten’ (alinea 5)
 - e: Wat betekent ‘het onderste uit de kan halen’ (alinea 7)? (5 punten)

- 2) Geef een ander woord met dezelfde betekenis voor de cursieve woorden:
 - a: ‘een meer *opvliegend* karakter, minder *warme* banden met familie en minder *duurzame* relaties’ (alinea 7). (3 punten)

 - b: ‘voelt zich al *snel tekort gedaan* door een omgeving die de *vermeende* grootheid niet onderkent’ (alinea 7) (2 punten)

- 3) Meer dan vroeger kiezen mensen tegenwoordig bewust voor kinderen. Welke drie redenen worden hiervoor in de tekst genoemd? (5 punten)

- 4) Noem vier verschillen tussen de huidige generatie jongeren en de generaties daarvoor. (5 punten)

- 5) Leg uit dat eigenliefde (alinea 5) je karakter op zowel een positieve als negatieve manier kan beïnvloeden. Baseer je voor je antwoord op de tekst. (5 punten)
- 6) ‘Of, zoals enkele cultuurcritici hebben opgemerkt: ouders roepen hun kind uit tot het centrum van de wereld en de omstanders vrezen dat de kinderen dat nog geloven ook.’ (alinea 2) Waarvoor zijn de omstanders precies bang? (5 punten)

Deel 2: commentaar

(30 punten)

Becommentarieer in ongeveer 100 woorden het volgende citaat: ‘de verhouding tussen rechten en plichten bij de jongste generaties zoek is.’ (alinea 1)

Deel 3: opstel

(40 punten)

Schrijf een opstel van minimaal 300 woorden. Kies één van de volgende opgaven.

A) Modern narcisme

of

B) Moeilijke tijden brengen het beste in de mens naar boven